

OBSAH

ÚVODEM	7
I. Toman Brod	K PLÁNŮM BURŽOAZNÍ EMIGRACE S ČS. VOJENSKÝMI JEDNOTKAMI NA ZÁPADĚ VE DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE
1. Mezinárodní situace na začátku druhé světové války	15
	Politický vývoj v Evropě v období mezi dvěma světovými válkami. Boj Komunistické internacionály proti hrozbě fašismu. Charakteristika druhé světové války. Charakteristika dvou čs. odbojových akcí – akce Komunistické strany Československa a akce dr. Beneše
2. Akce čs. buržoazie ve Francii v letech 1939—1940 ..	30
	Začátek akce čs. buržoazní emigrace na Západě. Založení Československého národního výboru ve Francii. Charakteristika čs. vojska ve Francii a jeho zrod. Hmotné a politické poměry v čs. jednotce. Vstup čs. interbrigadistů do čs. vojska a jejich působení. Průběh Hitlerova západního tažení. Rozpuštění pravidelných čs. jednotek ve Francii. Evakuace zbytku čs. pozemních a leteckých sil
3. Vznik československého vojska ve Velké Británii ..	54
	Vytvoření prozatímní čs. vlády a Státní rady. Organizace čs. vojenských sil ve Velké Británii. Reakční plány čs. buržoazních politiků. Protestní akce pokrokových vojáků v Cholmondeley v létě 1940 a jejich odsun do internace. Řešení otázky přebytečných důstojníků. Metody buržoazní emigrace k politickému ovládnutí čs. vojska na Západě. Politické poměry v čs. vojsku ve Velké Británii. Vztah čs. vojáků k buržoaznímu vedení a k jeho politice. Ohlas vstupu SSSR do války mezi čs. vojáky. Návrat internovaných čs. vojáků do čs. vojska. Aktivita komunistů v čs. západním vojsku a ve Státní radě. Zhodnocení bojové a politické stránky a význam čs. vojska na Západě.

II. Dana a Karel
Nývtovi

I. ČS. SAMOSTATNÝ PRAPOR V SOVĚTSKÉM
SVAZU, JEHO VZNIK A PRVNÍ BOJOVÉ ZASA-
ZENÍ U SOKOLOVA V BŘEZNU 1943

1. Polský legion 107

Představy buržoazní emigrace v Londýně o poválečném uspořádání poměrů doma. Čs. emigrace v Polsku. Organizování tzv. polského legionu. Likvidace polského legionu buržoazní emigrační vládou v Londýně.

2. Vznik a výcvik 1. čs. samostatného praporu 111

Československo-sovětská smlouva. Naše emigrace v SSSR. Čs. vojenská mise v SSSR a organizování praporu. Plány Londýna na využití jednotky. Formování jednotky v Buzuluku a její složení. Ženy v jednotce. Úloha osvětové práce a práce komunistů. Pomoc moskevského vedení KSČ. Význam návštěvy Kl. Gottwalda v Buzuluku. Výcvik praporu. Úloha sovětských instruktorů. Žádost o odeslání na frontu a její význam. Závěrečné cvičení praporu.

3. Odjezd 1. čs. samostatného praporu v SSSR na
frontu a jeho bojové vystoupení u Sokolova 135

Intriky Londýna před odjezdem. Odjezd na frontu. Počty praporu a jeho výzbroj. Organizace praporu. Situace na frontě v době odjezdu. Cesta z Valujek do Charkova a ke Mži. Úsek obrany 1. praporu Timčenkov-Sokolovo-Mirgorod. První střetnutí s nepřítelem. Boj zesílené 1. roty o Sokolovo. Morální stav jednotky a úloha osvěty. Odchod ze Sokolova. Protiútok praporu přes Mžu. Pokusy Němců o přechod Mže. Hrdinství čs. vojáků. Rozkaz k odchodu do týlu. Přípravy k reorganizaci a doplnění. Ohlas boje u Sokolova v SSSR, v Londýně a doma. Vyznamenání příslušníků praporu. Význam boje u Sokolova pro další budování čs. jednotek v SSSR

III. Oldřich Janeček CO PŘEDCHÁZELO VZNIKU 1. ČS. SAMO-
STATNÉ BRIGÁDY V SSSR

1. Rok přelomu ve druhé světové válce (K. Krátký) 169

Rok přelomu na sovětsko-německé frontě. Problémy zřízení druhé fronty. Rozpuštění Komunistické internacionály. Moskevská a Teheránská konference 1943. Přelom v čs. národně osvobozené boji doma. Zesílení odporu lidu na Slovensku a rozklad armády tzv. slovenského štátu. Úspěchy politiky KSČ v čs. zahraničním odboji v roce 1943. Závěr.

2. Z Veseloje do Novochooperska (O. Janeček) 182
 Názory na vznik a poslání čs. brigády. Přípravy ve Veseloje na organizování brigády. Pozdravy čs. vojákům a návštěvy u 1. praporu. Odjezd do Novochooperska.
3. V Buzuluku vzniká záložní pluk 194
 Zakarpatští Ukrajinci základem záložního pluku. Problémy osvětové výchovy. Bojová příprava a události v lednu až březnu 1943. Národnostní otázka mezi Zakarpatskými Ukrajinci. Zprávy o boji u Sokolova. Klement Gottwald po druhé v Buzuluku. Odjezd do Novochooperska.
4. Jaká bude brigáda? 219
 Čs.-sovětská jednání o organizování 1. čs. sam. brigády. Kde bude brigáda organizována? Jaké druhy vojsk má mít? Kdo bude velitelem brigády? Vojensko-politická opatření londýnského MNO na počátku roku 1943. Závěry.

BOJOVÁ PŘÍPRAVA 1. ČS. SAM. BRIGÁDY V NOVOCHOPERSKU

1. Rodí se 1. čs. samostatná brigáda 236
 Prozatímní organizace brigády. Osvěta (politická práce) v brigádě. Londýn brzdí růst velitelských kádří u vojska v SSSR. Stranická organizace KSČ. Bojová příprava. Na prahu nové, bojové organizace brigády.
2. Těžko na cvičišti, lehkou v boji 258
 Ve jménu husitského odkazu. Přicházejí slovenští vojáci. Polní organizace brigády a první brigádní cvičení. Boj o tanky a děla. Kdy půjde brigáda na frontu? Bojová příprava pokračuje. Práce osvěty. Jaká bude organizace a výzbroj brigády? Druhé brigádní cvičení a prověrka bojové připravenosti sovětskými důstojníky. Brigáda uznána bojeschopnou.
3. Před odchodem na frontu 283
 Klement Gottwald v Novochoopersku. Závěrečné cvičení a přísaha za účasti členů moskevského vedení KSČ. Ještě boj o tanky. Přípravy na frontu a poslední přehlídka v Novochoopersku. Závěry.

U KYJEVA ZA PRAHU

1. Na frontu ke Kyjevu 302
 Cesta vlakem do Priluk. Bombardování 1. děl. oddílu u Jachnovštiny. Za Rudou armádou k Dněpru. Přes Dněpr k Ljutěži. Na předmostí za první linií, před Kyjevem. Slovenští vojáci přecházejí k Rudé armádě. Před útokem.

2. Boj o hlavní město Ukrajiny 334

Boj o Dněpr. 3. listopad 1943. Za Rudou armádou do průlomu. První boj. Přípravy k útoku 5. 11. 1943. Do východího křídla útoku. Útok 1. čs. brigády na Kyjev začal. 1. prapor, samopalníci a tanky na pravém křídle pronikají do města. Boj 2. praporu u předměstí Syrec na levém křídle. Pravé křídlo se probíjí na 5. postupný cíl. Druhý prapor dosahuje cíle dne. V hořícím Kyjevě. Napříč městem k Dněpru. Význam boje 1. čs. sam. brigády při osvobození Kyjeva. Plány londýnského MNO s 1. čs. sam. brig. v SSSR po Kyjevu.

IV. Karel Krátký S RUDOU ARMÁDOU NA ZÁPAD!

1. Boje 1. čs. sam. brigády v SSSR jižně od Kyjeva . . 375

Situace na sovětsko-německé frontě na pravém břehu Dněpru. Úkoly 1. čs. brigády v SSSR po bojích u Kyjeva. Boj o Čerňachov. Boj skupiny kpt. O. Záhory u osady Komuna Čajka. 1. čs. brigáda v SSSR v obraně jižně Vasilkova. Brigáda v očekávání prezidenta republiky v Kyjevě. Obrana Fastova o vánocích 1943.

2. Podepsání československo-sovětské spojenecké smlouvy 393

Jednání o smlouvě mezi vládami ČSR a SSSR v prvé polovině roku 1943. Britský postoj ke smlouvě vyvolal odpor v československých kruzích. Moskevská konference a podepsání smlouvy v Moskvě 12. prosince 1943. Ohlas a význam uzavření smlouvy doma i ve světě. Jednání mezi delegací KSČ a prezidentem republiky v Moskvě. Boj KSČ za uznání rovnoprávnosti českého a slovenského národa. Plány čs. buržoazie na zřízení Amgotů po osvobození ČSR proti orgánům lidu – národním výborům. Další projednávané otázky. Závěry.

3. Boje o Rudu a Bílou Cerkev 407

Operace vojsk 1. a 2. ukrajinského frontu na pravém břehu Dněpru. Přípravy 1. čs. brigády k boji. Boje o vesnici Ruda 30. 12. 1943. Těžké boje o přechody na řece Ross u Bílé Cerkve. Krvavý Nový rok 1944. Tankisté bojují na severním okraji Bílé Cerkve. Vyznamenání 1. čs. brigády a význam jejích bojů u Bílé Cerkve.

4. Boje 1. čs. sam. brigády v SSSR v obraně na Horním Tikiči (Žaškov) 432

Přesun brigády na jih a změny v důstojnickém sboru. Rozmístění brigády a situace před bojem u Žaškova. Boj

o Ostrožany. Pomoc sovětským jednotkám. V obranném pásmu Čechoslováků na Horním Tikiči nacisté neprošli. Čs. vojenská jednotka v SSSR již rok na frontě. Korsuňševčenkovská operace Rudé armády. Přípravy k odjezdu na Volyň. Shromáždění slovenských vojáků v Moskvě. Zhodnocení bojů čs. brigády u Žaškova.

5. S novými silami dále na západ, k československým hranicím 452

Život české národnostní menšiny na Volyni. Volyňští Češi se nadšeně hlásí do čs. vojenských jednotek v SSSR. Spory s představiteli čs. buržoazní vlády v Londýně o novou organizaci 1. čs. brigády v SSSR v souvislosti s příchodem nováčků. Výcvik při plnění bojových úkolů. Boje minometníků u Torčína. 1. čs. brigáda v SSSR se stala základem 1. čs. armádního sboru. Rudá armáda na hranicích ČSR a podepsání čs.-sov. úmluvy dne 8. května 1944 o osvobození československého území.

ZÁVĚR 463

Seznam použité literatury a článků 468

Rejstřík jmenný 472

Rejstřík místní 480